Traktorok nyergében

Először a fönti képet kell megmagyaráznunk. Nem nyári aratásból elfekvő fényképet halásztunk elő, most készült, vadonatúj fölvétel. De a kombájn nemcsak aratásban szolgál, ősszel legalább annyit dolgozik. Leszedi a napraforgót, letöri a kukoricát, ki is veri, le is morzsolja. A rúzsaiak nagy gépét napraforgóhoz irányítják.

Második magyarázatként két géppel bánó ember szava álljon itt arról, hogy a harmadik miért nyergelt át traktorról az autóbuszra. Közben azért eshet szó arról is, miért szereti valaki a traktort.

KILENCVEN LÓERŐ

Két szántóversenyen láttam már, hogy a Napsugár Tsz barázdáját veszi észre leghamarabb, aki a többit is figyeli. Megadják a módját, úgy kezdik, úgy végzik, ahogy az írás mondja. Mint a terített asztal, olyan a szántás. És elnöki kísérettel jönnek mindig. Pedig barázdát láthatott már az elnök éppen eleget.

Hogyan lesz valaki jó traktoros? Idén a fiatalok csoportjában Kiri Mihály kapott szép jutalmat, aratásban bálázásért pedig első helyet szerzett. Huszonöt éves csak, de tizenhárom évét gázpedálon taposta.

— Nekem könnyű volt. Van gyerek, amelyik nem nyughat, amíg szőrén meg nem üli a lovat. Ha lopva ül rá, akkor is fölül. Nekem traktor jutott, elkértem a nagybátyámtól. Látták, hallgat rám a gép, rajta is hagytak.

— Apró gyerek a nagy gépen?

— Majdnem baj lett egyszer. Volt valami karambol, minden traktort megvizsgáltak. Integetnek, kiabálnak a rendőrök, menjek csak be vele. Dehogy megyek! Hogy becsukják a nagybátyámat, amiért ideadta? Jó lenne megszökni, bebújnék az egér után a lyukba, de traktorral nem megy. Hajtom tovább, mintha nem is nekem beszélnének. De csak integetnek, csak kiabálnak, muszáj bemennem. Beállok az udvarba, ugrok le róla, futok, hogy porzik utánam a szántás. Rámkiabálnak, se holt, se eleven nem vagyok. Most dűl össze a világ! A rendőr meg azt mondja, nem baj, öcsém, az ilyen gyerekből lesz valami.

Egyetlen gyereket nem akarok biztatni, sőt kemény szóval eltiltanék az ilyen játéktól, ezért írom ide mindjárt Kiri Mihály későbbi szavait.

— Ha fiam lenne, semmi pénzért föl nem ereszteném. De traktoros se lenne belőle, az is biztos.

Kilencven lóerőnek parancsol egyetlen mozdulattal. Mi van akkor, ha a gép akar parancsolni?

Még nem volt olyan. Ha csak azt nem vesszük parancsnak, hogy defektes a kerék, meg kell ragasztani.

— Egy defekt nem nagy ügy.

— Attól függ. Jövök be a barázdából, hogy segítsen valaki. Egy ember hozzá se fogjon. Van úgy, hogy a belsőt hozom ragasztani. Tudja maga, mekkora egy belső? Húsz kiló. Rámegy egy fél nap. Mire újra forog. Hát ilyen egy defekt.

— Mi a legnehezebb?

— Ezzel a géppel minden nehéz. Nagy gép, csak nehéz munkát bíznak rá. Meg hajtom is. Nincs pihenő, nincs megállás. Amíg az ekét megtakarítom, addig ha pihenek. Aratásban éjfél után is csattogtattam a bálázót. Ötvennégyezer bálát kötöttem.

— Számolta?

— Számolta a gép. Csináltam rá egy számolót. Darabra megy a fizetés, jobb ha a gép tartja észben, mint végeztünk együtt.

— Vasárnap?

— Legtöbbször itt van az is a traktoron.

KÁROLY BÁCSI

Gépszerelő Varga Imre, csak azt nem tudja elviselni, hogy a kombájn más kezében induljon. Azért búvt ki most is a műhelyből, mert napraforgót kell szedni.

— Elmondani nem tudom, mi a jó benne. Egyszer ijesztettek, hogy nem engednek aratni. Nem? Hát én akkor szépen kiveszem a szabadságot, mégis elmegyek. Ha itt nem kellek, jó leszek máshol.

— Mégis, mi a jó benne?

— Kérdezze meg a Károly bácsit. Egész életében cséplőgéppel járt. Egyszer azt mondták neki, nem mehet. Indult a gép, levágott egy darab kenyeret, szalonnát, kiállt vele a kapuba. Egy falat ebből, egy falat abból, de szava csak ennyi volt: Hej, de szépen szól az a masina! Egész nap hallgatta. A kombájn is hej de szépen szól. Akinek füle nincs hozzá, úgyse fogja föl. Egyetértek a géppel, azt szeretem benne. Nagy a gép, nagyobb mint egy óriás, mégis hallgat rám. Nézem, tele a tartály. Hát nem szép?

— Kanyarodjunk vissza a szántóversenyhez. Miért megy el oda az elnök?

— Kíváncsi rá. Hogy a többiek mit tudnak, arra kíváncsi. De jólesik, hogy ott van. A többi nem jön el, ő meg ott van. Kalap a hóna alatt, jön-megy. Szava csak ennyi van: még idáig jó. Le se kell szállnom a gépről, tudom, hol állok. De előtte is figyeli, hogyan készülünk.

Így mondja Kiri Mihály: „Szívi dolog nálunk a szántás". Csak jól szabad csinálni.

ÖSSZETARTOZUNK

— Panasz?

— Semmi.

— Akkor Dóczi Jenő miért ment el? Tanítani kellene, ahogy ő szántott.

— Az volt a baja, hogy harminc évet ült traktoron. Kikezdte a gyomrát. Először olyan ülések voltak, hogy palacsintát lehetne benne talán száz évig is sütni, de benne ülni egy órát is ember ellen való vétek.

— Beszéltünk mi már az ülésről régebben is.

— Nem is hiába. Azonnal vett kettőt a szövetkezet. Kényelmesebb, mintha párnázott székben vezérigazgató lennék. Dóciz Jenő kapta az egyiket, én a másikat. Csakhogy ő későn kapta. Későn találták föl, hogy jobb az az ülés, amit úgy pumpálok föl, ahogy nekem a legjobb.

Jó lenne ezt kétszer is, százszor is mondani, hallják meg máshol is.

— Még egy kérdés: összetartanak a traktorosok?

— Ahogy a családban a gyerekek, úgy összetartunk. Nem mindenki egyforma, lehetünk tizenöten, gépesek meg szerelők. Olyan brigádféle az egész.

— Miért csak -féle?

— Erre első nekifutásra nem lehet mit mondani. Ha kimondanánk rá, hogy brigád, jobbat talán nem találna a környéken. Nem jutott rá időnk. Nem volt, aki elkezdje. Az első lépést lenne jó megtenni benne.

Nem a szép befejezésért írtam a brigádot a végéhez. Ha brigádok ösztönöznék a lassúbb járásút és legalább ekkora gőzzel védenék azt, aki lélegzetet venni sem ér rá, úgy hajtja magát, ha követelnék a jobb ülést, tisztább fülkét, ha elosztanák a vasárnapot is, nemcsak a munkát, kevesebb traktorosnak kellene átváltani autóbuszra, vagy udvart söpörgetni nyugdíj előtt.

Horváth Dezső

MUNKAHELY ÉS LÉGKÖRE

A minap egyik könnyűipari üzemünk vezetőjével arról beszélgettünk, hogy az alkotó munkahelyi légkör milyen sok összetevőből áll. Mindenekelőtt számolni kell azzal, hogy a munkás, a kétkezi dolgozó a munkahelyén teljes érzelemgazdagságával és érzékenységével van jelen, s ez épp oly fontos körülmény, mint a szorgalma, szakmai tudása és mesterségének szeretete. Persze mindezek, a termelés tárgyi oldala mellett „emberi forrás"-ként jelentkező hatóerők, amelyekkel gazdálkodni mind fontosabb feladatköre a vezetésnek. Egész politikánkból következik, hogy a munkásembereket be kell vonni az üzem irányításába, s ehhez gazdag eszköztárat kínál az üzemi demokrácia érvényesítése. Csakúgy, mint a szocialista brigádmozgalom életformát alakító hatásrendszere.

De elképzelhető-e a munkahelyi légkör erősödése a dolgozók és az üzemi vezetőségek párbeszéde nélkül? Aligha. Ilyen párbeszéd, a gondolatok cseréje mindamellett csak akkor jöhet létre, ha a gazdasági, a párt- és tömegszervezeti vezetők legalább olyan figyelemmel és körültekintéssel törekednek megismerni a vállalat „emberi oldalát", a dolgozók szociális helyzetét, mint ahogy a gazdasági, termelési tényezőket. A kapcsolatteremtés akkor válik hatékonyabbá, ha minél „nyitottabbak" az emberek, ha a munkahelyi légkör alapja a rendezettség és bizalom. Ha a döntések többségi álláspontot is képviselnek. Ehhez az szükséges, hogy az „üzemi négyszög" tagjai és vezető beosztású munkatársaik messzemenően megismerkednek minden egyes dolgozó problémáival. Van-e lakása, rendezett-e a családi élete, tovább tanulnak-e a gyermekei, s milyen a munkahelyi, továbbá a társadalmi közérzete?

Nehezebb így vezetni? Nehezebb, de eredményesebb. Az ember fejlődése, önmegvalósítása a munkája által megy végbe, összhangot teremtve a munkahelyi és szabad időbeli tevékenysége közt. A fejlődés társadalmi méretekben is mindinkább gyors ütemű és dinamikus. Ez viszont előírja, hogy egész életformánknak is alkalmazkodnia, korszerűsödnie kell ahhoz, hogy megfeleljünk a mindennapi feladatainknak. A két világrendszer közti küzdelemben máris szemmel látható a szocializmust építő társadalmak fölénye, így hazánké is. Elsősorban a társadalmi viszonyaink rendezettségével és etikai vonatkozásban a kisebb és nagyobb csoportok együttélése terén. Olykor mégis úgy tűnik, nem élünk eléggé bátran és kezdeményezően azokkal az érvekkel, amelyek megfogalmazhatók e társadalmi szimbiózis eredményeként.

Pedig volnának — és vannak — érveink bőviben. Történelmi előzmények nélkül bontakoztattuk ki hihetetlenül rövid idő alatt a szocialista demokrácia segítő (társadalmi szabályozó) rendszerét. A munkahely életében ennek része, vetülete az üzemi demokrácia. Persze, az üzemi demokrácia is folyamatként érvényesül, s éppen az egyenlőtlen fejlődés törvénye miatt a megvalósulás lépcsőzetes lehet. Itt van szerepe a cselekvésre késztető politikai és kulturális tudatformáló, nevelő munkának, a közművelődést előmozdító oktatási formáknak és az üzemi demokrácia nyílt fórumainak. Ez utóbbiak fontosságára rávilágít, hogy az erkölcsi és anyagi ösztönzők is csak akkor válhatnak eredményessé, ha egy-egy ilyen természetű döntés, legyen az egyszemélyi béremelés, találkozik a többségi állásponttal.

Tíz esztergályos vagy lakatos egyazon munkahelyen pontosan ismeri egymás emberi és szakmai értékeit. Pontosabban, mint bármely munkahelyi vezetőség, ha még oly jól is irányítja a rábízott üzemrészt. A termelékenység, a hatékonyabb munka szempontjából is indokolt, hogy a munkahelyi csoportok, vagy üzemi kollektívák, szocialista brigádok ne éljenek át ellentmondásokból eredő káros feszültségeket. Nem kevésbé fontos ez az emberi oldal szempontjából. Aki ismeri az üzemek világát, tudja, hogy mindig adódnak váratlan helyzetek, rendkívüli feladatok. Egy szociológiai felmérés kimutatta, hogy a munkával kapcsolatos elégedettségre vagy elégedetlenségre olyan tényezők hatnak — főképpen a fiatal munkások esetében —, mint a munka tartalma, a kereset, a szakképzettség növelésének lehetősége, a munka változatossága, a munka szervezettsége, a vezetők és a munkások jó viszonya, és végül a fizikai megterhelés.

Ezzel ki is rajzolódik a vezetési kultúra mai követelményrendszere. Az egészséges és alkotó munkahelyi légkör tehát nem önmagától előálló folyamat, hanem nagyon is tudatos szervező-irányító munkát igénylő feladatkör. Igényli nemcsak a tájékoztatást, hanem a tájékozódást is mindkét oldalról. Örvendetes, hogy mind nagyobb számban akadnak jó példák országszerte. Említettük az „üzemi négyszög"-et. Nos, ha minden egyes vezető ismeri a saját munkájának összefüggéseit — az irányítás gazdasági és emberi oldalát —, s ha gyakran kisebb-nagyobb konfliktusok feloldása útján, de létrejön az egyeztetés, akkor már beszélhetünk igényes vezetési gyakorlatról. Ebben helye van a gazdasági-üzemi feladatok pontos és széles körű ismeretének, a párt- és tömegszervezeti élet dinamikus fejlődésének, annak, hogy minden egyes dolgozó egészséges közérzettel végezze munkáját, az eddiginél jobban tulajdonosnak érezze magát, s a munkahelyi tevékenységéhez kösse saját fejlődését is.

Ehhez csakis a szocializmust építő társadalmunk ad mind nagyobb lehetőséget. Úgy is fogalmazhatnánk, hogy hazaszeretetünk a munkahely — és a szűkebb lakókörnyezet — szeretete által realizálódik, válik valóságossá. Nagy szerepük van ebben a közösségi vonásoknak, az egyéni, a csoport- és a társadalmi érdek egyensúlyának, mint a mindennapi munkában kiküzdött eredményeknek.

H. J.

A gyermekápolástól a városfejlesztésig

A városi nőbizottság tervei

Gazdag programot kínált már az elmúlt háromnegyed évben is a Szeged városi nőbizottság a művelődni vágyó asszonyoknak. A felmérések azonban azt mutatják, hogy akad még jó néhány terület, ahol ugyancsak a nőbizottságtól várják a segítséget az asszonyok. Ezeket az igényeket vették figyelembe a következő évad programjának összeállítói, amikor néhány új előadássorozatot, tanfolyamot írtak be a munkatervbe.

Októbertől júliusig hat csoportban vehetnek részt az asszonyok szabás-varrás tanfolyamon. Ennél is dicsérendőbb kezdeményezés a gyermekápolásról szóló előadássorozat megszervezése, Anyák iskolája címmel. Erre már régóta szüksége volt a városnak, s sajnálatos, hogy csak most akadt gazdára ez a téma. Az első gyermekes mamák legtöbbje ugyanis nagy félsszel lát hozzá otthon a csecsemőápoláshoz, hiszen sokan azt se tudják, hogyan fogják meg az apró jövevényt. A terhesek életmódján, a gyermek egészséges fejlődésén, betegségein kívül a csecsemőgondozás gyakorlatával is megismerkedhetnek majd a kismamák.

A nőbizottság negyedévi ülésein is a dolgozó asszonyok legégetőbb gondjairól lesz szó: a gyermekintézményekről, a pótmamaszolgálatról, a gyermekgondozáson levő, továbbtanulni vágyó édesanyák helyzetéről, a felsőoktatási intézményekben tanuló és dolgozó nők népfronttal való kapcsolatáról.

A téli hónapokban politikai ismeretterjesztő előadásokon ismerkedhetnek meg az asszonyok többek között népesedéspolitikánkkal, a nőkre váró alkotmányjogi és városfejlesztési feladatokkal. Tarka, érdekes programokat ígér a Nők Fóruma következő féléves összeállítása, és a Nők klubja hét rendezvénye is. A Honismereti Klub tagjai ellátogatnak a füvészkertbe, a kábelgyárba, a levéltárba és megtekintik a tápéi néprajzi gyűjteményt.

Csütörtöki napokon pedig ezután is jogi tanácsadás lesz a népfront székházában. A gazdag választék között a diáklányok is megtalálhatják az őket érdeklő programokat.

Mérettartó textíliák

A Pápai Textilgyár, amely a tarkánszőtt termékek egyedüli gyártója, most új kezeléssel javítja termékeinek minőségét. Hőrögzítő berendezéssel mérettartóvá teszik a poliészter férfiingek, női blúzok és pizsamák anyagát. 220 Celsius-fokon rögzítik a szálakat, oly mértékben, hogy azok a későbbi mosással, vasalással sem deformálódnak. (MTI)